

Håkonsen Og Sukke Landskapsentreprenør As

Jarlsberglinna 51

3157 BARKÅKER

Trondheim, 12.04.2021

Deres ref.:
Att.Tommy Lier

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/2494

Saksbehandler:
Johan Danielsen

Avslag på søknad om tillatelse til å sette ut Blankmispel (*Cotoneaster lucidus*) på Øvre Verksgård i Larvik

Vi viser til søknad datert 15.02.2021.

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden fra Håkonsen og Sukke Landskapsentreprenør As om tillatelse til å plante ut 60 blankmispel på Øvre Verksgård i Larvik, jf. forskrift om fremmede organismer § 10.

Kort om bakgrunnen for saken

Håkonsen og Sukke Landskapsentreprenør As (søker) søker om tillatelse til utplanting av 60 blankmispel (*Cotoneaster lucidus*) på nylig opparbeidet del av Øvre Verksgård i Larvik.

Planlagt tidsrom for utsetting er 01.04.2021 – 01.05.2021.

Søker har ikke vurdert bruk av norske arter eller utenlandske arter med lavere risiko. Det er ikke beskrevet hvilket behov hekken skal dekke eller eventuelle positive effekter av tiltaket. Risikoreduserende tiltak er beskrevet slik: "*Ved at denne busken blir definert plassert på ett sted her i dette området og at en profesjonell part skal sørge for skjøtsel og oppfølging ser vi det som forsvarlig å plante blankmispel her*".

Miljødirektoratets vurderinger

Lovgrunnlaget

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre etablering, utsetting og spredning av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Forskriften § 10 krever tillatelse for innførsel og utsetting av organismer til Norge som ikke er omfatta av forbudet i § 9 eller unntakene i § 11

Kunnskapsgrunnlag blankmispel

Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra Artsdatabanken:

<https://artsdatabanken.no/Fremmedarter/2018/N/847> .

Blankmispel er en ca. 2 m høy, rikt grenet busk som formerer seg rikelig med svarte, saftige bærepler som er populære hos fugler, spesielt trost.

Blankmispel er tetraploid med aseksuell frøformering, og ett enkelt individ kan raskt gi opphav til en hel bestand. Den opplyses å være frostheddig ned til -25 grader (Fryer & Hylmö 2009, men den tåler godt vinteren på Røros med -40 grader), og er den mest hardføre av alle dyrkede *Cotoneaster*. Den etablerer seg under et vidt spekter av klimatiske forhold: fra ytterkyst til de mest kontinentale områdene i Sør-Norge og den inngår i mange naturtyper.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljodirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Arten sprer seg ut i naturen fra hager av fugl, som også står for videre spredning i naturen, ofte over nokså lange distanser (kilometer) i hver spredningshendelse. Invasjonspotensialet er stort, med lang median levetid og moderat (til stor) ekspansjonshastighet.

Arten vurderes å ha stor økologisk effekt, på grunn av at den fortrenger andre buskarter i en rekke skog- og kratt-typer (bl.a. på sårbar grunnlendt kalkmark i låglandet), skaper et nytt busksjikt i skoger som naturlig er fattige på busker, og har en stor fruktproduksjon som påvirker fuglenes næringsvalg.

Blankmispel vurderes til svært høg risiko i norsk natur, på grunn av maksimum skår på både invasjonspotensial og økologisk effekt. Den fortrenger hjemlige arter og er en særlig stor risiko der den etablerer seg i baserik skog, bakker og berg med truede og sårbare arter, bl.a. rundt Oslofjorden. Den er en av de mest ekspansive av alle fremmede busker i Norge.

Risikovurderingen gjelder arten generelt, dvs. inkludert det som måtte foreligge av forvillede kultivarer (sorter) og frøkilder.

Vurderinger

Vår vurdering av søknader om utsetting av fremmede organismer baserer seg på naturmangfoldloven med forarbeider, forskrift om fremmede arter med veileder og eventuelle klagesaksavgjørelser fra tidligere saker, samt faglig skjønn.

Blankmispel er oppført på vedlegg V i forskrift om fremmede organismer. Utplanting krever derfor tillatelse etter forskriften § 10 (1) c) jf., 11 c),

Miljødirektoratet skal ved vurderinga av søknaden særlig legge vekt på om den organismen det søkes om innførsel eller utsetting av, kan gi uheldige følger for det biologiske mangfoldet, jf. forskriften § 10 (2). Bestemmelsen setter som et absolutt vilkår for tillatelse, at det "ikke er grunn til å anta at utsettinga medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold".

Er det grunn til å anta at uheldige, men ikke vesentlige, følger vil inntre, blir også dette et spørsmål om skjønnsutøving. Fordelene med utsettingen, og om disse fordelene kan oppnås på en annen måte må trekkes inn, jf. Ot.prp.nr. 52 (2008-2009) s. 403.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved vurderingen, jf. nml § 7. I tillegg skal tiltaket vurderes opp mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. nml § 14). Direktoratet skal vurdere og fastsette nødvendige vilkår for å hindre uheldige følger for biologiske mangfold, jf. § 15 (3).

Planlagte avbøtende tiltak

Søker har i denne saken redegjort for planlagte avbøtende tiltak i form av: "*Ved at denne busken blir definert plassert på ett sted her i dette området og at en profesjonell part skal sørge for skjøtsel og oppfølging ser vi det som forsvarlig å plante blankmispel her.*" Søker ser videre at risiko for uheldige følger er slik: "*Vi kan ikke se at denne arten skal kunne gi noe negativ effekt på det biologiske mangfoldet i dette området.*"

Kunnskapsgrunnlag

Blankmispel er vurdert av Artsdatabanken til å utgjøre svært høy risiko for skade på biologisk mangfold i Norge. Vi tar ikke stilling til om utsetting av blankmispel i denne saken vil føre til vesentlige negative følger for naturmangfoldet. Vi vurderer derfor om det skal gis tillatelse til utplanting. Ved vurdering av søknaden skal det legges vekt på om organismen det søkes om utsetting av kan føre til risiko for uheldige virkninger på biologisk mangfold, se § 10 (2) jf. formålet i § 1.

Området det søkes om utplanting av blankmispel på, ligger innenfor slike avstander fra ulike relevante naturverdier og registrerte fremmede arter (betydning for samla belastning). Tabellene under viser et utvalg av de nærmestliggende forekomstene av arter. Tabellen over verneområder er uttømmende. Vi omtaler kun et utvalg av de nærmeste naturtypene og fremmede arter:

Verneområde	Type	Avstand
Veldre naturminne	Naturminne	100-500 m
Fritzøehus	Landskapsvernområde	100-500 m

Larvik bøkeskog	Landskapsvernområde	100-500 m
-----------------	---------------------	-----------

Art	Kategori	Avstand
Rød busthirse	Nær truet	<100 m
Nattsmelle	Sterkt truet	100-500 m
Sodaurt	Sårbar	100-500 m
Bulmeurt	Sterkt truet	100-500 m
Vinterhette	Nær truet	500-1000 m
Striglekrympemose	Nær truet	500-1000 m
Malachius aeneus	Sterkt truet	100-500 m
Krypjonsokkoll	Sterkt truet	100-500 m

Naturtype	Kategori	Avstand
Hammerdalen, rik edellauvskog	Viktig	<100m
Trudvang, rik edellauvskog	Lokalt verdifullt	100-500 m
Bøkeskogen, rik edellauvskog	Svært viktig	100-500 m
Fritzøeparken, rik edellauvskog	Svært viktig	100-500 m
Fritzøeparken, rik edellauvskog	Svært viktig	100-500 m
Stavernsveien, rik kilde og sumpskog	Lokalt verdifullt	100-500 m
Jorfallen, rik edellauvskog	Svært viktig	500-1000 m

Fremmed art	Kategori	Avstand
Parkslirekne	Svært høy risiko	<100 m
Klistersvineblom	Svært høy risiko	100-500 m
Kanadagullris	Svært høy risiko	100-500 m
Hvitsteinkløver	Svært høy risiko	100-500 m
Rødhyll	Svært høy risiko	100-500 m

Blankmispel er i høyeste risikokategori fremmedartlista 2018 – svært høy (SE). Den spres flere km av fugl. I Artsdatabankens risikovurdering beskrives det at: "*Blankmispel kan fortrenge hjemlige vedplanter lokalt i rommet, inkludert truede og sårbare arter, og den kan endre naturtyper på sikt ved at den kan danne et busksjikt som er fremmed for den opprinnelige naturtypen.*" Det påpekes at den særlig sprer seg i edelløvsog.

Området omkring Øvre Verksgård i Larvik har et betydelig antall naturverdier som er sårbare for spredning av arten. Området ligger innenfor Oslofeltet som med sin særlige tetthet av verdifulle og sårbare naturverdier har særlige bestemmelser, jf. §§ 9 og 10 i forskriften, samt vedleggene I og V til forskriften.

Nærmeste relevante verneområde beskrives slik i faktaark i Naturbase: "*Veldre naturminne er et nøkkelområde av Vestfoldraet, på vestsiden av Farriseidet. Raet opptrer her med 2 rygger som forteller om at innlandsisen i avsmeltingsperioden har hatt flere framstøt. Videre viser gradienten grov blokkmark - jevn morenerygg grader av sjøens utvasking av raet. Bøkeforekomstene på raet viser denne skogtypen i forskjellige varianter. Veldre naturminne består av to delområder, en mindre nordre del og en større søndre del. det mellomliggende område som er regulert til utbygging, er på det nærmeste ferdig utbygget (1996). Formålet med fredningen er å bevare et særpreget geologisk og botanisk interessant parti av Vestfoldraet, med tilhørende spesielle **plante- og dyreliv.***"

Spredning av blankmispel fra utplantingsområdet med bærspisende fugl må påregnes i løpet av de omsøkte plantenes levetid.

I Artskart finner vi åtte relevante rødlistede arter (planter) bare innenfor 1 km fra utplantingsområdet. Spredning av blankmispel til leveområdene for disse artene blir vurdert å kunne gi negativ effekt gjennom utkonkurrering av andre planter og/eller generelle habitatendringer.

Det er mange viktige og svært viktige naturtypeområder innenfor 1 km fra utplantingsområdet. Av disse er det mer enn ti svært viktige naturtypeområder med rik edelløvsog som alle ligger innenfor

en kilometer fra planlagt utplantning. Vi legger til grunn at risikoen for spredning fra utsettingsstedet til disse forekomstene er betydelig. Artsdatabankens vurdering er at blankmispel kan: "... *fortrenge hjemlige vedplanter lokalt i rommet, inkludert truede og sårbare arter, og den kan endre naturtyper på sikt ved at den kan danne et busksjikt som er fremmed for den opprinnelige naturtypen.*" Naturtypene over er ikke beskrevet nærmere i forhold til rødliste for naturtyper. Samtlige av de svært viktige naturtypene (av nasjonal verdi), er imidlertid rik edellauvskog og kan følgelig være i kategoriene nær truet (NT) til sterkt truet (EN).

Områdene med svært viktige og viktige naturverdier ligger inntil tettbebyggelse med hager. Skadelige fremmede arter, i tillegg til blankmispel kan fritt plantes i disse av eier. Det må derfor påregnes en betydelig samlet belastning på nærliggende naturverdier fra skadelige fremmede plantearter. I Artskart er registrert spredning av mer enn seks fremmede arter, med flere forekomster av enkelte arter, innenfor en avstand på 500 meter fra utsettingsstedet.

Direktoratet finner at utsetting av mer enn 60 blankmispel gir risiko for spredning av arten som gir uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 10 (2). De avbøtende tiltakene søker beskriver er etter vårt skjønn ikke konkrete tiltak som vil hindre spredning av arten til viktige naturverdier.

Planting av 60 blankmispel ville økt den samlede belastningen på naturverdiene i området vesentlig, jf. naturmangfoldloven § 10. Vi legger vekt på at søker ikke har vurdert alternative norske arter eller andre arter med lavere risiko ifølge fremmedartslista, jf. naturmangfoldloven § 12. Det er heller ikke framlagt opplysninger om at valget av blankmispel som hekkplante i dette tilfellet har store fordeler som ikke også kan oppnås med planter med lavere risiko for biologiske mangfoldet.

Søker har ikke synliggjort positive samfunnsmessige virkninger av utplantingen. Miljødirektoratet kan ikke se viktige samfunnsmessige virkninger som taler for at vi bør tillate utsettinga, jf. naturmangfoldloven § 14.

Vi legger derfor avgjørende vekt på faren for spredning av blankmispel i området, særlig til nærliggende naturtyper og verneområder. Spredning og effekt av utsettingen gir ikke umiddelbare virkninger som så alvorlig at det synes rimelig å karakterisere dem som så "vesentlig" at tillatelse ikke kan gis, jf. Forskriften § 10. Vi finner at utplantinga vil kunne påvirke naturmangfoldet svært negativt, uten at det er positive effekter av planting av hekk med denne arten. Derfor avslår direktoratet søknaden.

Klagerett

Håkonsen og Sukke Landskapsentreprenør As og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, jf. forvaltningsloven kap. VI. Klagen bør begrunnes og klageren bør gjøre rede for hvilke endringer som ønskes.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Janne Øvrebø Bohnhorst
seksjonsleder

Johan Danielsen
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Larvik kommune	Postboks 2020	3255	Larvik